

ВІДГУК

**доцента, доктора педагогічних наук,
професора кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
Державного вищого навчального закладу
«Ужгородський національний університет»
ОПАЧКО МАГДАЛИНИ ВАСИЛІВНИ
на дисертаційне дослідження
НАКОНЕЧНОЇ МАРІЇ ВОЛОДИМИРІВНИ
«Формування проєктної компетентності майбутніх бакалаврів з
будівництва та цивільної інженерії в процесі вивчення фахових
дисциплін», представленого на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 015 професійна освіта (за спеціалізаціями)**

1. Актуальність теми виконаної роботи та зв'язок із відповідними планами галузей науки

В сучасних умовах розвитку будівельної галузі, коли на зміну великим будівельним об'єднанням та будівельно-монтажним трестам приходять мобільні малі приватні підприємства з низьким технічним, організаційним рівнем та недостатнім рівнем професіоналізму, з одного боку, залучення іноземних інвестицій, швидкий прогрес у розробці нових матеріалів, механізмів та технологій, зростання потреб у будівельних конструкціях в умовах воєнного часу та недалекої післявоєнної відбудови, з іншого, – вимагають залучення до будівельної справи висококваліфікованих фахівців. Сьогоднішній ринок будівельних послуг потребує фахівців, здатних мислити критично, креативно, інноваційно; здатних до саморозвитку і самовдосконалення, творчості та кваліфікованого виконання професійних функцій. В цьому контексті дослідження Наконечної Марії Володимирівни є своєчасним і доцільним, оскільки воно сприятиме удосконаленню підготовки фахівців для будівельної галузі, готових до здійснення проєктної діяльності у галузі будівництва та цивільної інженерії.

Тема дисертаційного дослідження Наконечної М.В. відповідає науковому напрямку кафедри педагогіки та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» «Теоретико-методичні засади професійного розвитку особистості».

Дисертаційна робота виконана в межах науково-дослідної роботи «Теоретико-методичні засади особистісного і професійного розвитку сучасного фахівця в умовах інтеграції у міжнародний освітній простір» (номер державної реєстрації 0121U113179).

Тему дисертаційного дослідження затверджено (протокол № 9/18 від 08.10.2018) та уточнено (протокол № 3/21 від 18.10.2021) Вченою радою Інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка».

2. Найбільш суттєві наукові результати, що містяться в дисертації.

Грунтовний аналіз дисертації Наконечної М. В. уможливив виокремлення найбільш суттєвих наукових результатів, що мають теоретичне і прикладне значення для педагогічної науки і практики. Дисертанткою висвітлено проблему формування проєктної компетентності майбутніх бакалаврів з будівництва та цивільної інженерії в процесі вивчення фахових дисциплін. Створено модель формування проєктної компетентності майбутніх бакалаврів з будівництва та цивільної інженерії в процесі вивчення фахових дисциплін, визначено та обґрунтовано педагогічні умови формування проєктної компетентності. Отримано експериментальні результати реалізації моделі формування проєктної компетентності майбутніх бакалаврів з будівництва та цивільної інженерії, які можуть використовуватися у процесі фахової підготовки фахівців з будівництва та цивільної інженерії.

Особливо практичне значення має розроблений елективний курс «Архітектурне та будівельне проєктування», спрямований на удосконалення процесу формування проєктної компетентності майбутніх фахівців-будівельників, який може використовуватись викладачами фахових дисциплін: «Архітектура будівель та споруд», «Планування міст», «Технологія та механізація будівельного виробництва», «Організація будівельного виробництва», «Будівельні конструкції», «Залізобетонні та кам'яні конструкції», як у закладах фахової передвищої освіти так і у закладах вищої освіти.

3. Нові факти, одержані здобувачем

У дисертаційній роботі Наконечної М.В. *вперше* розроблено модель формування проєктної компетентності майбутніх бакалаврів з будівництва та цивільної інженерії в процесі вивчення фахових дисциплін та визначено і обґрунтовано педагогічні умови її реалізації (формування мотивації: престижність та затребуваність професії на ринку праці, усвідомлення значущості та відповідальності; формування проєктної компетентності через зміст фахових дисциплін; впровадження та використання ефективних методів, методик та інновацій в освітній процес); обґрунтовано мотиваційно-ціннісний, когнітивний, операційно-діяльнісний та креативний критерії та визначено рівні сформованості проєктної компетентності майбутніх бакалаврів з будівництва та цивільної інженерії в процесі вивчення фахових дисциплін.

На основі методологічних підходів (компетентнісного, особистісно-орієнтованого, акмеологічного, системного, діяльнісного, синергетичного, інтегративного та індивідуального) до формування проєктної компетентності удосконалено методи, форми та засоби формування проєктної компетентності в процесі вивчення фахових дисциплін.

Уточнено зміст понять «фахова компетентність», «проектна компетентність», «проектна компетентність майбутнього бакалавра з будівництва та цивільної інженерії».

Подальшого розвитку набули теоретичні та практичні підходи щодо формування проектної компетентності, а також використання інноваційних методів, форм та засобів навчання у контексті формування проектної компетентності майбутніх бакалаврів з будівництва та цивільної інженерії.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Аналіз змісту дисертації та публікацій Наконечної М.В. дає підстави для висновку про наукову обґрунтованість й достовірність викладених авторкою результатів. Вивчення джерельної бази (400 найменувань, з них 11 – іноземними мовами) уможливило виокремлення суперечностей: між зростанням вимог сучасного ринку праці до володіння майбутніми бакалаврами з будівництва та цивільної інженерії проектними знаннями та уміннями та недостатньою інноваційною діяльністю під час вивчення фахових дисциплін, які забезпечують формування проектної компетентності; необхідністю перегляду змістового та діяльнісного компонентів фахової підготовки щодо розвитку творчої особистості майбутнього бакалавра з будівництва та цивільної інженерії та недостатньою мотиваційною спрямованістю студентів на формування проектної компетентності; підходами до змін у змісті проектної компоненти у фаховій підготовці майбутніх бакалаврів з будівництва та цивільної інженерії та недостатнім рівнем розробленості методики формування проектної компетентності під час вивчення фахових дисциплін; необхідністю наповнення фахових дисциплін змістом, що орієнтований на проектування та недостатнім рівнем готовності науково-педагогічних працівників до формування проектної компетентності студентів під час вивчення фахових дисциплін.

Науковий апарат, викладений у вступі, дає цілісне уявлення про авторське бачення розв'язання досліджуваної проблеми в його структурно-логічній та концептуальній стратегії. Це обумовило використання теоретичних і практичних методів наукового дослідження. Новизна і вірогідність загальних висновків дисертації забезпечуються як комплексним аналізом значної кількості джерел; використанням відповідних методологічних підходів та взаємопов'язаних методів для розв'язання визначених завдань та досягнення мети дослідження, так і ефективним впровадженням матеріалів та результатів дослідження у роботу закладів фахової передвищої та закладів вищої освіти.

Дисертацію підготовлено на належному науковому рівні. Дисертантка володіє теорією проблеми і методами її дослідження. Позитивне враження справляє оформлення роботи, розміщені в ній таблиці, діаграми та додатки. Анотації відображають зміст дисертації та висвітлюють її суттєві аспекти й основні положення. Рівень апробації результатів дослідження є достатнім і

підтверджується участю дисертантки у науково-практичних конференціях різного рівня.

5. Значення для науки і практики одержаних автором результатів
Результати дослідження впроваджено в освітній процес в освітній процес Хмельницького національного університету (довідка № 4 від 09.02.2022); Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя (акт (без номера) від 15.02.2022); Національного університету «Львівська політехніка» (довідка № 144 від 01.12.2021); Львівського національного університету природокористування (довідка № 67-01-2274 від 23.12.2021), що підтверджено відповідними документами.

6. Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації

Основні ідеї, матеріали, положення та висновки дисертаційної роботи можуть використовуватися у процесі фахової підготовки фахівців з будівництва та цивільної інженерії.

Змістове наповнення розробленого елективного курсу «Архітектурне та будівельне проектування» для удосконалення процесу формування проєктної компетентності майбутніх фахівців-будівельників може застосовуватись викладачами фахових дисциплін «Архітектура будівель та споруд», «Планування міст», «Технологія та механізація будівельного виробництва», «Організація будівельного виробництва», «Будівельні конструкції», «Залізобетонні та кам'яні конструкції» у закладах фахової передвищої освіти та у закладах вищої освіти.

7. Оцінка змісту дисертації та її завершеність

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій сформульованих у дисертації, значною мірою забезпечується методологією та методикою проведення дослідження, логікою зв'язку між постановкою та розв'язанням завдань дослідження. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота має чітку і зрозумілу структуру: кожний розділ містить анотацію, основну частину, висновки та узагальнення, виокремлення публікацій, в яких розкрито зміст даного розділу.

У мовно-стилістичному оформленні дисертації враховано особливості наукового стилю мовлення.

8. Дискусійні положення, рекомендації та зауваження до змісту дисертації

Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих результатів, вважаємо за потрібне висловити певні побажання та зауваження дискусійного характеру:

1. У першому розділі авторка розкриває сутність застосування компетентнісного підходу до фахової підготовки майбутніх бакалаврів з будівництва та цивільної інженерії, представляє результати аналізу проєктної компетентності як складової професійної компетентності майбутніх бакалаврів. На наш погляд, в цьому розділі варто було у виразити

відмінності між методом проєкту і проєктом, як об'єктом професійної діяльності фахівців будівельної сфери, більш чіткіше визначити місце методу проєктів у формуванні проєктної компетентності фахівців, як здатності здійснювати проєктну діяльність у галузі будівництва та цивільної інженерії

2. У другому розділі представлено модель формування проєктної компетентності майбутніх бакалаврів з будівництва та цивільної інженерії, схарактеризовано структурні блоки моделі а також обґрунтовано педагогічні умови її реалізації. На наш погляд, варто було конкретизувати використання окремих методів формування проєктної компетентності, наприклад методу моделювання професійних ситуацій, що полягає в організації ділових ігор. Варто було подати тематику таких ігор і окреслити цілі використання методу моделювання в кожному випадку. Так само, на наш погляд варто було представити і евристичні методи, які використовувались авторкою дослідження у експериментальній частині. Натомість, матеріал, що містить матеріал про сутність пакету інструментів графічного редактора ArchiCAD, можна було представити у додатку.

3. У третьому розділі подано характеристику компонентів, критеріїв та рівнів сформованості проєктної компетентності майбутніх бакалаврів з будівництва та цивільної інженерії, здійснено аналіз результатів констатувального етапу експерименту, деталізовано етапи проведення та інтерпретовано результати формувального експерименту та контрольного зрізу. Вважаємо, що деякі із таблиць, що презентують результати експериментальної роботи, можна було представити в додатку, натомість у цьому розділі варто було прописати окремі застереження і рекомендації щодо здійснення експериментальної роботи, використання тих чи інших діагностичних методик.

4. Вважаємо, що у висновках не варто зазначати наступне «Виявлено, що необхідно змінити ставлення науково-педагогічних працівників до форм і методів роботи...С.209 рукопису дисертації). Оскільки у завданнях дослідження не значиться про необхідність здійснення такого аналізу.

5. На наш погляд, актуальність дослідження, окрім окресленого у вступі дисертації, впливає із потреб реального часу в освоєнні швидкісних технологій відновлення та розбудови держави, її промислової та соціальної сфер. Це також варто було б зазначити у вступі.

9. Повнота висвітлення результатів в наукових публікаціях

Наукові результати та основні положення, висновки та рекомендації достатньо повно висвітлено у 17-ти працях (з них 16 одноосібні): 5 статей у виданнях, що належать до переліку наукових фахових видань України, 11 праць апробаційного характеру, 1 наукова праця, що додатково висвітлює результати дослідження.

10. Висновок

Отже, опоноване дослідження Наконечної М. В. на тему «Формування проєктної компетентності майбутніх бакалаврів з будівництва та цивільної

інженерії в процесі вивчення фахових дисциплін» є самостійним, завершеним дослідженням, яке має наукову новизну, теоретичне і практичне значення для педагогічної науки і практики. Вважаємо, що дисертація заслуговує на позитивну оцінку, відповідає вимогам наказу МОН України №40 від 12.01. 2017 р. «Про затвердження вимог про оформлення дисертації» (зі змінами), порядку присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44), а її авторка Наконечна Марія Володимирівна заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) галузь знань 01 Освіта / Педагогіка.

Опонент:

доцент, доктор педагогічних наук,
професор кафедри загальної педагогіки
та педагогіки вищої школи

Державного вищого навчального закладу

«Ужгородський національний університет»

Магдалина ОПАЧКО

